

اکستاسی (شادمانی بر لبه تیغ)

مهسا انوری^۱ - زهرا پناهی^۲ - اشرف منافی^۳ - چنور معروف پور^۴ - مولود رادفر^۵

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی
سال دوم، شماره اول، بهار ۱۳۸۳

^۱ ۲-۳-۴- دانشگاهیان رشته پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه
^۵ - کارشناس ارشد روان پرستاری و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

این روزها شاهد تهیه، تولید، توزیع و همچنین ترویج مخدرات جدید در میان جوانان و نوجوانان هستیم نوشتار حاضر به بررسی ماده مخدری ناشناخته و جدید به نام قرص اکستسیسی که نسل جوان ایران آن را با نام قرص شادی می‌شناسند می‌پردازد.

اکتسیسی چیست؟ قرصی است حاصل از ترکیب شیمیایی «MDMA 3.4» یا «متیلن دی اکسی، اکستاسی، اکستازی، xtc (اکس تی سی)، E و X هم معروف است. در ایران با نام قرص شادی شناخته می‌شود. قرص سفید رنگ به اندازه عدس که روی آن آرم @ حک شده، انواع غیر استاندارد آن بزرگتر می‌باشد، به علت وجود ناخالصی و افزودنی رنگی اغلب به رنگ‌های قرمز، صورتی و زرد دیده می‌شود. قیمت نوع درجه یک آن ۲۵۰۰۰۰ ریال و انواع ناخالص آن بین ۱۵۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰۰ ریال در بازار مواد مخدر رد و بدل می‌شود. با توجه به قدرت و توان بدنی هر شخص بعد از مصرف، ۲۰ الی ۹۰ دقیقه طول می‌کشد تا اثر خود را نشان دهد. روش‌های استفاده از این قرص‌ها به دو صورت بلعیدن و استنشاق کردن است. به این صورت که مانند قرص‌های معمولی بلعیده می‌شود و یا پودر شده و گرد حاصله از طریق بینی همانند کوکائین بالا کشیده می‌شود. مصرف اکس یا اکستسی دارای آثار متفاوتی با مواد مخدر رایج و کلاسیک است. به این صورت که نیمی از یک قرص می‌تواند ده ساعت چنان انرژی و نیرویی به فرد بدهد که قادر به انجام سخت‌ترین کارها به طور مداوم باشد. اما با پایان اثر قرص، فرد توان خود را از دست می‌دهد و به مدت طولانی قادر به انجام کاری نیست و به مرور انرژی از دست رفته را جبران می‌کند به این حالت خلسه بعد از استعمال می‌گویند.

تاریخچه مختصری از اکستاسی

این ماده در سال ۱۹۱۴ در آلمان به عنوان داروی کم‌کننده اشتها مورد استفاده قرار گرفت. در سال ۱۹۵۳ ارتش آمریکا از این ماده برای گرفتن اعتراف و شستشوی مغزی استفاده کرد اما تأثیر چندانی نداشت تا اینکه یکی از روانشناسان ارتش آمریکا با اضافه کردن ماده دی‌اکسین توانست سیستم مرکزی اعصاب را شدیداً تحریک‌پذیر نماید، از آن پس این دارو در خدمت روانشناسان و درمان بیماران صعب‌العلاج در آمد. بعدها به علت اثرات سوء از چرخه مصرف خارج شد.

در دهه هفتاد این دارو کاربرد مجدد یافت و در روان درمانی برای کمک به بیان احساسات بیماران استفاده شد، در سال ۱۹۸۴ با اثبات اثرات مخرب و زیان‌آور آن بر مغز حیوانات آزمایشگاهی بار دیگر مصرف آن غیرقانونی و در سال ۱۹۸۵ در آمریکا حمل و داشتن آن جرم اعلام گردید.

افزایش انواع اکتسابی در ایران

استفاده از اکستاسی در ایران بخصوص در سال‌های اخیر در میهمانی‌های شبانه رو به افزایش گذاشته است، متأسفانه جوانان تحصیل کرده و مرفه از مصرف کنندگان اصلی آن به شمار می‌آیند. در تمام کشورهای عضو سازمان ملل از جمله ایران مصرف مواد روان‌گردان جرم است هر چند که، در قانون مبارزه با مواد مخدر ایران نامی از اکستاسی نیست اما به سبب قرار گرفتن در ردیف روان‌گردان‌ها مصرف آن غیرقانونی است کارشناسان معتقدند در خانواده‌های مشکل‌دار خصوصاً در خانواده‌هایی که جوانان با والدین خود مشکل دارند گرایش به سوی مصرف اکس

وجود دارد هم چنین اعتقاد دارند که مصرف کنندگان این قرص‌ها در واقع چند مصرفی هستند و اگر چه وابستگی جسمی اکستاسی کم است ولی وابستگی روانی آن بسیار بالاست.

اثرات بعد از مصرف اکستاسی

اثرات مثبت

افزایش شدید احساس خوب بودن در فرد، افزایش انرژی و ایجاد تمایل به فعالیت‌های شدید و رقص‌های طولانی مدت، احساس تمایل برای تماس با دیگران، احساس عشق و سرخوشی، دست و دل بازی، افزایش هوشیاری، درک موسیقی، افزایش حس‌های بویایی و چشایی، تمایل برای در آغوش گرفتن و بوسیدن دیگران.

اثرات منفی

کاهش اشتها، تغییرات بینایی و گشاد شدن مردمک‌ها، افزایش ضربان قلب و بالا رفتن فشار خون، تغییر در نظم و حفظ دمای بدن، فک زدن‌های طولانی (افراد مصرف کننده برای جلوگیری از حالت قفل شدن فک مجبور به مصرف آدامس هستند)، لرزیدن، عصبی شدن، عدم تمایل برای استراحت.

اثرات منفی شدید

اختلال در خواب، کابوس‌های شبانه، حملات ناگهانی اضطراب، دیوانگی کوتاه یا بلند مدت، انقباض شدید فک و گاز زدن و پارگی زبان (در این حالت باید آمپول دیازپام برای آرام کردن فرد تزریق شود)، اختلال در مکانیسم نعوظ و نرسیدن به اوج لذت جنسی (ارگاسم)، تهوع و استفراغ، کاهش شدید سدیم خون در اثر مصرف زیاد معایعات، سردرد و سرگیجه، تشنج، افت شدید خلق و خوی، مسمومیت کبدی، صدمه به اعصاب مغزی، ژنیکوماستی (بزرگ شدن پستانها در مردان)، مشکل ادرار یا قادر نبودن به تخلیه کامل مثانه به هنگام ادرار و در نهایت بعضی از صدمات کلیوی آنمی آپلاستیک (سرکوب شدید خون‌سازی مغز استخوان) میزان مرگ و میر ناشی از مصرف اکستاسی حدود دو در صد هزار مصرف کننده است. دختران جوان به علت اثرات هورمون‌های جنسی زنانه در صورت مصرف اکستاسی در معرض خطر بیشتری برای ابتلاء به افت سدیم خون و به دنبال آن ابتلاء به حالت تشنج هستند. افراد دارای سابقه فشار خون یا اختلالات ضربان قلب و نیز افراد با سابقه سکتة قلبی در صورت مصرف این قرص در معرض خطرات جدی قرار می‌گیرند. در صورت مصرف همزمان الکل با قرص‌های اکستاسی عوارض ناشی از آن شدیدتر می‌شود.

نتایج آخرین تحقیقات در یک بررسی انجام شده روی دو گروه ۱۴ نفری از مصرف کنندگان اکستاسی که هیچ داروی روان‌گردان دیگری مصرف نکرده بودند نشان داد که میزان سروتونین در مغز به شدت کاهش می‌یابد و سلول‌های عصبی آسیب می‌بینند.

موارد خطر جدی در مصرف

افراد با سابقه فشار خون بالا، مشکلات قلبی، مشکل کبدی و کلیوی منع مصرف قطعی دارند.

کسانی که از داروهای ضدافسردگی مثل فنلزین، ترانیل سیپرونین و پروزاک و زولوفت^۱ استفاده می‌کنند به هیچ وجه نباید از اکستاسی استفاده کنند. موارد مرگ ناشی از مصرف هم زمان این داروها با اکستاسی گزارش شده است.

علامت مسمومیت با اکستاسیف (مربوط به بالا رفتن بیش از حد غلظت دارو در خون)، افزایش شدید ضربان قلب، فشار خون، خستگی، گرفتگی عضلانی یا حملات حاد ترس^۲ می‌باشد. در صورت بروز علائم فوق شخص باید فعالیت را کنار گذاشته، بنشیند و مایعات (آب و آبمیوه) به میزان کافی مصرف کند.

در صورت غابروز علائم مثل تشنج، کاهش سطح هوشیاری ... هر چه سریعتر به مراکز درمانی مراجعه شود.

منابع

Rodgers.j, Ashton. C.H etal "liquid Ecstasy: a new kid on The donee floor" British journal of psychiatry 2004, February, ol: 184 pp: 104-106

اینترنت:

<http://www.drugshouse.org.uk/ecstasy.htm>

<http://www.addaction.org.uk/Druginfoecst.htm>

<http://www.prc3.org/ecstasy/xparents.htm>